

บทที่ 1

บทนำ

โครงการวิจัย “การศึกษาข้อมูลด้านบริบทชุมชน การค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน” มีความเป็นมา จุดประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย ระยะเวลาในการวิจัย นิยามศัพท์ สรุปได้ดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันจีนเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของโลก ด้วยมูลค่า GDP กว่า 1.3 ล้านล้านเหรียญฯ สหรัฐฯ หรือประมาณ 10 เท่าของ GDP ประเทศไทย หรือประมาณเศษ 1 ส่วน 8 ของ GDP สหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก บวกกับจำนวนประชากรของจีนกว่า 1,300 ล้านคน จีนจึงมีการนำเข้าสินค้าจากทั่วโลกเป็นมูลค่ามหาศาลถึงปีละกว่า 295,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 12 ล้านล้านบาท โดยสินค้านำเข้าหลักในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วน แผงวงจรรวม ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์เซื่อเพลิง เครื่องจักรอุตสาหกรรม และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ส่วนสินค้าที่มีการนำเข้าจากไทยมาก ได้แก่ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ยางธรรมชาติ เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป มันสำปะหลัง และข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ จีนยังเป็นเศรษฐกิจ ที่มีพลวัตสูงและกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วจนอาจจะเร็วเกินไปด้วยซ้ำ ขนาดที่ทางการจีนต้องออกมาตรการชะลอการขยายตัวทางเศรษฐกิจหลายมาตรการ ทั้งขึ้นอัตราดอกเบี้ย คุมเข้มการลงทุน และเบรกกันตลอดทั้งปี แต่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนก็ยังคงอยู่ที่ร้อยละ 9.5 สูงที่สุดในเอเชีย FTA ระหว่างอาเซียน-จีน จึงเป็นเสมือน ไข่มุกที่คล้องเศรษฐกิจไทยและอาเซียนเข้าไว้กับเศรษฐกิจที่เป็นกลจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21

และในรายงานของทีมธุรกิจการเงิน ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคเหนือ (ม.ป.ป : สิ่งพิมพ์ออนไลน์) กล่าวว่า รายงานเศรษฐกิจมณฑลยูนนาน เดือน ม.ค.-ก.ย.ปี 2553 เศรษฐกิจมณฑลยูนนานช่วง ม.ค.-ก.ย. ปี 2553 ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงต่อเนื่องจากไตรมาสสองของปี 2553 จากปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงที่สุดในรอบ 100 ปี ทำให้ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม และการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ อย่างไรก็ตามภาคอุตสาหกรรม การค้าต่างประเทศ และภาคบริการยังขยายตัวดี ส่งผลให้ GDP ยังคงขยายตัว

ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของมณฑลยูนนานช่วง ม.ค.-ก.ย. 2553 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 11.6 เป็นมูลค่า 480.5 พันล้านหยวน สูงกว่าอัตราการขยายตัว GDP ของประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10.6 เป็นผลจากภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ยังขยายตัวดีและมีการลงทุนในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคปรับตัวสูงขึ้น ส่วนการค้าต่างประเทศขยายตัวสูงมากตามความต้องการของตลาดโลก อย่างไรก็ตามการผลิตภาคเกษตรกรรมได้รับผลกระทบจากภัยแล้งที่รุนแรงที่สุดในรอบ 100 ปี แต่ได้รับการช่วยเหลือทั้งจากรัฐบาลจีนและมณฑลยูนนาน ทำให้ยังขยายตัวเพียงเล็กน้อย

ภาคเกษตรกรรม

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 มูลค่าผลผลิตจากภาคเกษตรโดยรวมของมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนเพียงร้อยละ 3.4 เป็น 110.0 พันล้านหยวน เป็นผลจากการขยายตัวของผลผลิตป่านไม้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 เป็น 11.8 พันล้านหยวน ผลผลิตจากการบริการด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 เป็น 5.1 พันล้านหยวน ผลผลิตปศุสัตว์เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.7 เป็น 2.5 พันล้านหยวน และผลผลิตประมงเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 เป็น 2.5 พันล้านหยวน ถึงแม้ว่าผลผลิตพืชหลักหลายชนิด เช่น ข้าว ข้าวสาลี ยางพารา ผัก ผลไม้ ได้รับความเสียหายจากปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงที่สุดในรอบ 100 ปีแต่ได้รับการช่วยเหลือทั้งจากรัฐบาลจีนและมณฑลยูนนาน ทำให้ลดความเสียหายจากภัยแล้งได้บางส่วน

ภาคอุตสาหกรรม

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 ภาคอุตสาหกรรมของมณฑลยูนนานได้รับผลดีจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก การผลิตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 16.0 เป็น 163.6 พันล้านหยวน หากจำแนกอุตสาหกรรมตามเจ้าของกิจการพบว่า การผลิตโดยวิสาหกิจทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.0 เป็น 110.4 พันล้านหยวน การผลิตของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 18.0 เป็น 37.3 พันล้านหยวน การผลิตจากกิจการของชาวต่างชาติ (ฮ่องกง มาเก๊า และไต้หวัน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 เป็น 8.8 พันล้านหยวน การผลิตจากบริษัทร่วมทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.0 เป็น 1.4 พันล้านหยวน และการผลิตจากอุตสาหกรรมอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.0 เป็น 5.7 พันล้านหยวน

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมหนักขยายตัวสูงกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเบา โดยการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมหนักเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 18.0 เป็น 84.5 พันล้านหยวน ขณะที่การผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมเบาเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.0 เป็น 79.2 พันล้านหยวน

สำหรับผลผลิตจากอุตสาหกรรมหลักของมณฑลยูนนาน พบว่าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมยาสูบเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.1 เป็น 62.1 พันล้านหยวน

อุตสาหกรรมไฟฟ้าจากพลังงานความร้อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.6 เป็น 18.6 พันล้านหยวน อุตสาหกรรมโลหะ (ที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมหลอมและรีดเหล็ก) เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 เป็น 15.8 พันล้านหยวน อุตสาหกรรมเคมีเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.4 เป็น 8.5 พันล้านหยวน อุตสาหกรรมหลอมและรีดเหล็ก เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.6 เป็น 8.0 พันล้านหยวน และอุตสาหกรรมยาเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 เป็น 3.5 พันล้านหยวน

ภาคบริการ

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศเดินทางท่องเที่ยวในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อน ร้อยละ 14.8 เป็น 104.4 ล้านคน รายได้จากนักท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อน ร้อยละ 16.4 เป็น 60.4 พันล้านหยวน ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 9.9 เป็น 4.6 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 เป็น 6.6 พันล้านหยวน (969 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ) เป็นผลให้รายได้รวมจากการท่องเที่ยวมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 13.2 เป็น 67.0 พันล้านหยวน รายได้ของภาคบริการอื่น ๆ เช่น การให้เช่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 14.4 เป็น 1.7 พันล้านหยวน ร้านอาหารและภัตตาคาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.0 เป็น 23.3 พันล้านหยวน

การใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 มูลค่าการค้าปลีกและค้าส่งในมณฑลยูนนานขยายตัวสูงเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 18.5 เป็น 166.6 พันล้านหยวน สูงกว่าระยะเดียวกันปีก่อนและใกล้เคียงกับการขยายตัวของประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 18.3 มูลค่าการค้าสินค้าอุปโภคบริโภคในเขตเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 เป็น 139.4 พันล้านหยวน และในเขตชนบทเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.9 เป็น 27.2 พันล้านหยวน นอกจากนี้ พบว่ายอดจำหน่ายเครื่องประดับจากเงินและทองเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.8 ยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.4 สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.1 เฟอร์นิเจอร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.1 สินค้าข้าว น้ำมัน อาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.9 ยาและเวชภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 รองเท้า เสื้อผ้า สิ่งทอเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 และเครื่องสำอางเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.2

การลงทุน

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 มณฑลยูนนานมีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 23.4 เป็น 319.6 พันล้านหยวน สูงกว่าอัตราขยายตัวในช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 22.7

การลงทุนในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 7.7 เป็น 100.1 พันล้านบาท การลงทุนด้านก่อสร้างถนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 75.8 เป็น 40.8 พันล้านบาท การลงทุนด้านระบบรางรถไฟ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.9 เป็น 4.8 พันล้านบาท การลงทุนด้านการบินเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.7 เป็น 5.8 พันล้านบาท การลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณะเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.8 เป็น 36.4 พันล้านบาท การลงทุนด้านค้าปลีกค้าส่งเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว เป็น 16.9 พันล้านบาท การลงทุนด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.2 เป็น 10.0 พันล้านบาท การลงทุนด้านสวัสดิการและสาธารณสุขเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.4 เป็น 3.3 พันล้านบาท และการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.3 เป็น 59.5 พันล้านบาท

สำหรับการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ พบว่ามีการก่อสร้างโครงการที่อยู่อาศัยในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 26.8 คิดเป็นพื้นที่ 74.4 ล้านตารางเมตร โครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จลดลงร้อยละ 14.8 คิดเป็นพื้นที่เป็น 8.6 ล้านตารางเมตร การซื้อ-ขายอาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.2 เป็น 19.2 ล้านตารางเมตร ส่วนมูลค่าการซื้อ-ขายที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.6.5 เป็น 59.1 พันล้านบาท

การค้าต่างประเทศ

มูลค่าการค้าต่างประเทศของมณฑลยูนนานในช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. 2553 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 93.1 เป็น 10,054.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

การส่งออก

มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว เป็น 5,905.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เป็นผลจากความต้องการสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นสูงมากตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้การส่งออกขยายตัวสูง โดยสินค้าส่งออกสำคัญ คือ เครื่องใช้ไฟฟ้าส่งออกเพิ่มขึ้น 1.5 เท่าตัว เป็น 13,840 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. สินค้าเกษตรส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.1 เป็น 950.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอส่งออกเพิ่มขึ้น 2.4 เท่าตัวเป็น 594 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และกระแสไฟฟ้าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.6 เป็น 206 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

การนำเข้า

การนำเข้าเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 81.3 เป็น 4,150.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มอาเซียนถึงร้อยละ 91.5 โดยสินค้านำเข้าสำคัญ เป็นสินค้าประเภทโลหะและอโลหะ เช่น เหล็ก โครเมียม ทราช และแมงกานีส รองลงมนำเข้าคือสินค้าเกษตร เช่น น้ำมันปาล์ม เมล็ดงา และอ้อย การนำเข้าที่เพิ่มขึ้นสูงมากส่วนหนึ่งเป็นผลจากความตกลงลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 ภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ภาคการเงินและการธนาคาร

ปริมาณเงินฝากและสินเชื่อของสถาบันการเงินในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันปีก่อน โดยยอดเงินฝาก ณ สิ้นเดือนกันยายน 2553 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 20.8 เป็น 1,294.9 พันล้านหยวน และเพิ่มขึ้นจากปลายปีก่อน 182.9 พันล้านหยวน โดยเงินฝากส่วนใหญ่เป็นเงินฝากออมทรัพย์ของประชาชนทั่วไป 553.8 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปลายปีก่อน 86.9 พันล้านหยวน ส่วนเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.8 เป็น 1,021.6 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปลายปีก่อน 50.0 พันล้านหยวน

ดัชนีราคา

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index : CPI) มณฑลยูนนาน ม.ค.-ก.ย. 2553 ปรับเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 3.8 เป็น 103.8 โดยดัชนีราคาในเดือนกันยายน 2553 ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันปีก่อนร้อยละ 3.6 เป็น 104.1 เป็นผลจากราคาสินค้าเกษตรหมวดอาหารเพิ่มขึ้นสูงมาก ในขณะที่ราคาสินค้าหมวดที่มีใช้อาหารปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับดัชนีราคาผู้บริโภคของเมืองคุนหมิง ม.ค.-ก.ย. 2553 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 3.8 เป็น 104.3 โดยดัชนีราคาในเดือนกันยายน 2553 ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันปีก่อนร้อยละ 4.7 เป็น 104.9 ดัชนีราคาผู้บริโภคเมืองคุนหมิงปรับตัวสูงที่สุดในเดือน ส.ค.-ก.ย. ปี 2553 ติดต่อกันสองเดือน

จากรายงานภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวฯ ของมณฑลยูนนาน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริโภคในมณฑลยูนนานที่มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตัวเลขในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ การลงทุน การค้ากับต่างประเทศทั้งด้านการนำเข้าและการส่งออก และภาคการผลิตต่างๆ ยังคงมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งตามความต้องการสินค้าจากต่างประเทศเพื่อมาผลิต มีการลงทุนใหม่จากกลุ่มทุนทั้งในและต่างชาติ และการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของมณฑลยูนนานขยายตัวสูงมาก ภาวะเศรษฐกิจในประเทศจีนที่ยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อภาคบริการและการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคของมณฑลยูนนานถึงแม้จะประสบกับภาวะภัยแล้งเมื่อสภาพเศรษฐกิจของมณฑลเติบโตไปในทางที่ดีส่งผลต่อรายได้ต่อหัวของประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยดูจากตัวเลขในภาคการเงินและการธนาคาร ดังที่กล่าวว่า “ปริมาณเงินฝากและสินเชื่อของสถาบันการเงินในมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยยอดเงินฝาก ณ สิ้นเดือนกันยายน 2553 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 20.8 เป็น 1,294.9 พันล้านหยวน และเพิ่มขึ้นจากปลายปีก่อน 182.9 พันล้านหยวน โดยเงินฝากส่วนใหญ่เป็นเงินฝากออมทรัพย์ของประชาชนทั่วไป 553.8 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปลายปีก่อน 86.9 พันล้านหยวน” ซึ่งจากภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่องของยูนนานนอกจากจะส่งผลต่อรายได้ของประชากรและปริมาณเงินฝากแล้วนั้น ยังส่งผลต่อความสามารถในการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคของประชาชนด้วยดังสถิติที่กล่าวว่า “ช่วงเดือน

ม.ค.-ก.ย. 2553 มูลค่าการค้าปลีกและค้าส่งในมณฑลยูนนานขยายตัวสูงเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 18.5 เป็น 166.6 พันล้านหยวน สูงกว่าระยะเดียวกันปีก่อน เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 18.3 มูลค่าการค้าสินค้าอุปโภคบริโภคเขตเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 เป็น 139.4 พันล้านหยวน และเขตชนบทเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.9 เป็น 27.2 พันล้านหยวน” จากตัวเลขดังกล่าว ทำให้ทราบได้ว่าความสามารถในการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคของชาวยูนนานนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งถ้าเศรษฐกิจของจีนและมณฑลยูนนานยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลให้ตลาดผู้บริโภคของมณฑลยูนนานเป็นตลาดใหญ่ที่น่าสนใจสำหรับงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบนเป็นอย่างยิ่ง ดังที่รายงานด้านการใช้จ่ายเพื่ออุปโภค กล่าวว่า “ยอดจำหน่ายเครื่องประดับจากเงิน และทองเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.8 ยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.4 สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.1 เฟอร์นิเจอร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.1 สินค้าข้าว น้ำมัน อาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.9 ยาและเวชภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 รองเท้า เสื้อผ้า สิ่งทอเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 และเครื่องสำอางเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.2” จากรายงานดังกล่าวทำให้ทราบว่าผู้บริโภคในมณฑลยูนนานเริ่มที่จะใช้จ่ายในสิ่งฟุ่มเฟือยมากขึ้น

กล่าวได้ว่า ตลาดผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน เป็นตลาดที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับสินค้าและบริการของไทย โดยเฉพาะสินค้างานหัตถกรรมช่าง 10 สาขา ประกอบไปด้วย สาขางานกระดาษ สาขาเครื่องเงิน สาขาผ้าทอ สาขาเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเคลือบ สาขาไม้แกะสลัก สาขางานกระดาษ สาขาโลหะ สาขาเครื่องจักสาน สาขางานหนัง และสาขาศิลปะประดิษฐ์ อีกทั้งด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่สนับสนุน และส่งเสริมด้านการค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ เช่น กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Cooperation: GMS) และความตกลงภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ส่งผลให้ไทยและจีนสามารถดำเนินธุรกิจการค้าต่อกันอย่างสะดวกรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นทางด้านเส้นทางการค้า การลดภาษี การเดินทางท่องเที่ยว แหล่งทุน สถาบันการเงิน ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมณฑลยูนนานเป็นมณฑลทางใต้ของประเทศจีนที่อยู่ใกล้ประเทศไทยมากที่สุด อีกทั้ง ปัจจุบัน ยังมีเส้นทางการคมนาคมหลายด้านทั้งทางเครื่องบิน เรือ รวมไปถึงทางถนน ซึ่งเส้นทางการค้าที่เชื่อมการค้าชายระหว่างไทยและจีนตอนใต้ที่สำคัญก็คือ เส้นทาง R3A (โดยเชื่อมจากจังหวัดเชียงรายผ่านเข้าประเทศลาวและเข้าสู่ประเทศจีน) ซึ่งกำลังได้รับความนิยมของนักธุรกิจและผู้ประกอบการทั้งไทยและจีนในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ริเริ่มโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาข้อมูลด้านบริบทชุมชนการค้าชายแดนไทยและจีนตอนใต้ที่มีผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของตลาดในจีนตอนใต้ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ข้อมูลทางกายภาพ ศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้างานหัตถกรรมของผู้บริโภค และความต้องการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่จีนตอนใต้ ที่มีผลต่องานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการภาคเหนือตอนบนของไทยให้ตรงกับความต้องการ และได้รับความยอมรับจากผู้บริโภคในตลาดจีนตอนใต้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลด้านบริบทชุมชนด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพในพื้นที่จีนตอนใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัย และพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภคของผู้บริโภคในพื้นที่จีนตอนใต้
3. เพื่อศึกษาการรับรู้ และความต้องการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยของกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่จีนตอนใต้ ที่มีผลต่องานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคในตลาดจีนตอนใต้ในนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน
ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ เพื่อศึกษาบริบทชุมชนด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพ พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและความต้องการของผู้บริโภคในพื้นที่จีนตอนใต้
ขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่การค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน

ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชุมครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการวิจัย และแจกแจงหน้าที่ของคณะผู้วิจัย
2. ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพ ในพื้นที่จีนตอนใต้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ถ่ายภาพ สัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. สรุปรายละเอียดที่ 1 ด้านบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพ ในพื้นที่จีนตอนใต้ พร้อมนำข้อมูล ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการวิจัยระยะที่ 2

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเพื่ออุปโภคและบริโภคของกลุ่มเป้าหมาย และสร้างแบบสอบถามด้านการรับรู้และความต้องการงานหัตถกรรมของไทยที่มีต่อผู้บริโภคในกลุ่มเป้าหมาย

5. นำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาโครงการวิจัย จากนั้นเตรียมความพร้อมก่อนการลงพื้นที่จริง และการสรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 ด้านแบบสอบถาม และประชุมเพื่อเตรียมพร้อมก่อนการลงพื้นที่จริง

6. การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค และความต้องการด้านงานหัตถกรรมของผู้บริโภคในพื้นที่เป้าหมาย โดยการใช้แบบสอบถาม 2 ชุด โดยคณะผู้วิจัยและที่ช่วยนักวิจัย (สาขาวิชาภาษาจีน หรืออื่น ๆ)

7. การสรุปผลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคและความต้องการด้านงานหัตถกรรมไทยที่มีต่อผู้บริโภค

8. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรวจสอบ แลให้ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาโครงการวิจัยตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนสรุปและเผยแพร่ต่อไป

9. สรุปผลการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 รายงานผลการวิจัยและองค์ความรู้ด้านบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพ รวมถึงพฤติกรรมอุปโภคบริโภค ความต้องการงานหัตถกรรมท้องถิ่นของไทยที่มีต่อผู้บริโภคจีนตอนใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ประกอบการส่งออก
 - 1.1) ผู้ประกอบการด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบน ทราบถึงข้อมูลบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพของจีนตอนใต้
 - 1.2) ผู้ประกอบการด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบนทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในจีนตอนใต้ ด้านลักษณะทางกายภาพ รูปแบบการใช้ชีวิต รสนิยม ฯลฯ
 - 1.3) ผู้ประกอบการด้านงานหัตถกรรมช่าง 10 สาขาของภาคเหนือตอนบนทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
 - 1.4) ผู้ประกอบการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง และสามารถขยายตลาดสู่การค้าชายแดนไทย – จีนตอนใต้ได้
2. ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1) ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปได้รับความรู้จากข้อมูลด้านบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพของจินตอนใต้

2.2) ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปนำความรู้จากข้อมูลด้านบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพของจินตอนใต้ ไปปรับใช้กับการทำธุรกิจของตนเองและนำไปต่อยอดได้

2.3) ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อการลงทุน การผลิตสินค้า การเดินทาง หรือเชื่อมสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ กับจินตอนใต้ได้

3. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา

3.1) ภาครัฐนำองค์ความรู้ด้านบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพของจินตอนใต้มาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นได้

3.2) ภาครัฐหรือภาคเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอด และนำข้อมูลด้านบริบทชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคไปใช้พัฒนาผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

3.3) ภาคการศึกษาสามารถนำข้อมูลบริบทชุมชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และข้อมูลทางกายภาพของงานวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอน และการใช้อ้างอิงเพื่อการศึกษาและวิจัยต่อยอดได้

3.4) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ต่อยอดได้

ระยะเวลาในการทำวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557

นิยามศัพท์

บริบทชุมชน

หมายถึง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ สภาพทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประกอบการศึกษาและเข้าใจวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้น

การค้าชายแดนไทย – จินตอนใต้

หมายถึง การค้าชาย หรือแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ประกอบการไทยและจินตอนใต้ โดยผ่านเส้นทาง R3A โคนเนินที่ผู้ประกอบการหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่และภาคเหนือตอนบน

งานหัตถกรรมท้องถิ่น หมายถึง

ได้แก่ งานหัตถกรรมประเภทไม้แกะสลัก งานศิลปะประดิษฐ์ งานผ้าทอ งานจักสาน เครื่องเงิน เครื่องเงิน กระจาด โลหะ เครื่องหนัง เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเคลือบของจังหวัด เชียงใหม่และภาคเหนือตอนบน

